

KONSERTSERIE

KATRINA

KAMMARMUSIK
ÅLAND 6-11 AUG 2007
KONSTNÄRLIG LEDARE TIILA KANGAS

PROGRAM

KONSERTSERIE KATRINA

KAMMARMUSIK PÅ ÅLAND 6–11 AUG 2007

Bästa Katrinavänner,

Det är igen dags att njuta av kammarmusik på Åland! I årets konsertserie minns vi framför allt Jean Sibelius, som dog i september för 50 år sedan.

Att utse Jean Sibelius till tematonsättare kan verka ordinärt, men har visat sig vara utomordentligt mångfacetterat. Som komplement till Sibelius har jag valt musik av samtida tonsättare såsom Claude Debussy, Erkki Melartin, Toivo Kuula, Arnold Bax och Robert Kajanus. Under festivalveckan får vi också höra tonsättare som både påverkat Sibelius och som påverkats av honom – bland de förstnämnda finns Beethoven, Tjajkovskij och Grieg, bland de senare Danmarks främsta nutida tonsättare Per Nørgård, som firar 75-årsjubileum i år. Sibeliuskopplingar finner vi även i andra sammanhang. I samband med framförandet av Sibelius' *Voces intimae* uruppförs Leif Segerstams stråkkvartett nr 29 som har underrubriken "mini-Voces intimae". Mozarts "Kegelstatt"-trio igen är synbarligen det enda verk där Sibelius uppträtt offentligt som altviolinist. Sibelius temat fördjupas ytterligare genom Fabian Dahlströms presentationer.

En del av veckans skörd ligger dock vid sidan om det egentliga temat. Onsdag kväll

får vi njuta av Mozarts stråkkvintett till ett glas vin med tilltugg och med Anders Jansson som ciceron. Konsertplats är det förtjusande Kvarnbo Gästhem i Saltvik. Efter All Stars-konserten på fredag kan man stillna inför Messiaens Kvartett för tidens ände. I samband med avslutningskonserten på lördag får vi lyssna till tysk barockmusik framförd av barockensemblen Battalia och tenoren Topi Lehtipuu.

Veckans artister består av framstående musiker från Östersjöområdet med inslag av någon enstaka gäst från mer avlägsna länder. På den instrumentala sidan kan vi i år få höra, utöver de mer bekanta stråk- och blåsinstrumenten, piano och sång även harpa, luta och cembalo.

Konsertplatserna är än en gång ett kapitel för sig – kyrkorna i Mariehamn, Kökar, Sund och Finström, Missionskyrkan i Mariehamn, Ålands sjöfartsmuseum och Kvarnbo Gästhem är med sin akustik och intima miljö som skapta för kammarmusik. Jag önskar er alla hjärtligt välkomna!

*Tiila Kangas
konstnärlig ledare*

BILJETTER

Andelsbanken för Åland, tel. +358 (0) 18 6330 samt före konserterna. Bokade biljetter måste lösas ut senast 15 minuter före konserten. Katrinapass som berättigar till entré till samtliga konserter kostar 60 euro.

KONTAKT & INFORMATION

Kulturföreningen Katrina, N. Esplanadgatan 5, AX-22100 Mariehamn, Åland.
Tel. +358 (0) 18 12177
info@katrina.ax www.katrina.ax

VI TACKAR

Vi tackar våra sponsorer och bidragsgivare Alandiabolagen, Andelsbanken för Åland, Eckerölinjen, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, Finströms församling, Föreningen Konstsamfundet, Hotell Pommern, Kantarellen, Kökars församling, Mariehamns församling, Mariehamns stad, Missionskyrkan, Nya Åland, Restaurang Pommern, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond, Sunds församling, Svenska Kulturfonden, Viking Line, William Thurings stiftelse, Ålands landskapsregering, Ålands musikinstitut, Ålands Penningautomatförening (PAF), Ålands sjöfartsmuseum.

VIKING LINE

Temperakvartetten i Finströms kyrka 2006.
Foto: Robert Jansson

MÅNDAG 6.8.2007

18.00 Kökar kyrka (10/5 €)

Tjuvstart

Temperakvartetten

Jean Sibelius: Moderato – Allegro appassionato cis-moll (1888/89) – Fuga för Martin Wegelius (1889)

Pjotr Tjajkovskij: Stråkkvartett nr 1 D-dur op. 11

TISDAG 7.8.2007

19.00 St Görans kyrka, Mariehamn (15/10 €)

Öppningskonsert

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

*Silva Koskela, violin**Tiila Kangas, altviolin**Ulla Lampela, cello**Lily-Marlene Puusepp, harpa**Hanna Kinnunen, flöjt**Catherine Frisk Grönberg, sopran**Henrik Löwenmark, piano**Laura Vikman, violin**Naoko Ichihashi, piano*

Per Nørgård: Pastorale för stråkktrio ur filmen Babettes Gästebud

Erkki Melartin: Sonat för flöjt och harpa op. 135

Jean Sibelius: Norden op. 90 nr 1, Vårtagen op. 61 nr 8, Illalle op. 17 nr 6

Edvard Grieg: Lyriske Stykker – Arietta op. 12 nr 1, Bryllupsdag på Troidhaugen op. 65 nr 6

Edvard Grieg: Sonat nr 3 för violin och piano

Hos oss trivs hela familjen !

HOTELL

POMMERN

Norrag. 8-10. Tel. +358 18 15 555

ONSDAG 8.8.2007

19.00 St Görans kyrka, Mariehamn
(15/10 €)

Sennu Laine, cello

Saleem Abboud Ashkar, piano

Michio Mamiya: Fem finska folkvisor

Jean Sibelius: Malinconia op. 20

Claude Debussy: Sonat för cello och piano

Ludwig van Beethoven: Sonat nr 3 A-dur
op. 69

22.00 Kvarnbo Gästhem, Saltvik (20 €)

Ett glas vin & tilltugg ingår i priset

Temperakvartetten

Tina Brännkärr, altviolin

Anders Jansson, konsertvärd

Jean Sibelius: Moderato – Allegro appassionato cis-moll (1888/89) – Fuga för Martin Wegelius (1889)

W.A. Mozart: Stråkkvintett C-dur KV 515

TORSDAG 9.8.2007

12.00 St Görans kyrka, Mariehamn
(10/5 €)

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

Naoko Ichihashi, piano

Harri Mäki, klarinett

Tiila Kangas, altviolin

Per Nørgård: I hexeringen – og udenfor för soloklarinett

Erkki Melartin: Der traurige Garten op. 52

– Wir zwei, Liebesallee, Regen, Solitude

Jean Sibelius: Romance Dess-dur op. 24
nr 9

W.A. Mozart: Trio för klarinett, altviolin och piano Ess-dur KV 498 "Kegelstatt"

19.00 Finströms kyrka (15/10 €)

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

Temperakvartetten

Pjotr Tjajkovskij: Stråkkvartett nr 1 D-dur

Leif Segerstam: Stråkkvartett nr 29 "Small

Enigmas... No. 1" – uruppförande

Jean Sibelius: Stråkkvartett d-moll "Voces intimae" op. 56

Konsertserie Katrina**2008****4-9.8.2008**

FREDAG 10.8.2007

12.00 Ålands Sjöfartsmuseum, Mariehamn
(10/5 €)

Lily-Marlene Puusepp, harpa

Hanna Kinnunen, flöjt

Tiila Kangas, altviolin

Tina Brännkärr, altviolin

Anders Jansson, konsertvärd

Arnold Bax: Elegiac Trio

Per Nørgård: Swan Descending

Per Nørgård: Sonora

Claude Debussy: Sonat för flöjt, altviolin
och harpa

18.00 St Görans kyrka, Mariehamn (20/15 €)

Katrina All Stars Marathon. Veckans artister

Anders Jansson, konsertvärd

...i Sibelius' fotspår...

Järnefelt – Kuula – Stenhammar – Nørgård –
Hannikainen – Kajanus

Lars Karlsson, piano

Kjell Frisk, klarinett

Stephan Kemetter, altviolin

Lars Karlsson: Havsbilder

22.30 St Görans kyrka, Mariehamn (10/5 €)

Anders Jansson, konsertvärd, berättar om

Messiaens Kvartett för tidens ände

23.00

Harri Mäki, klarinett

Cecilia Zilliacus, violin

Sennu Laine, cello

Naoko Ichihashi, piano

Olivier Messiaen: Quatuor pour la fin du
temps (Kvartett för tidens ände)

LÖRDAG 11.8.2007

13.00 Missionskyrkan, Storagatan
10, Mariehamn (10/5 €)

Lily-Marlene Puusepp, harpa

Hanna Kinnunen, flöjt

Harri Mäki, klarinett

Temperakvartetten

Anders Jansson, konsertvärd

Gabriel Fauré: Mélodies – Aurore,

Notre amour; Les berceaux,

Toujours, Clair de lune

W.A. Mozart: Klarinettkvintett A-dur
KV 581

19.00 Sunds kyrka (15/10 €)

Abendmusik – Avslutningskonsert

Barockensemblen Battalia

Topi Lehtipuu, tenor

Dietrich Buxtehude: Herr; nun lässt
du deinen Diener

Heinrich Schütz: Cantabo Domino
in vita mea

Dietrich Buxtehude: Triosonat
d-moll op. 1 nr 6

Nicolaus Bruhns: Jauchzet dem
Herren alle Welt

Dietrich Buxtehude: Triosonat
G-dur op. 1 nr 2

Heinrich Schütz: Venite ad me
omnes qui laboratis

Dietrich Buxtehude: Quemadmo-
dum desiderat cervus

Transport till Sunds kyrka vid behov.

Ring Kulturföreningen Katrina, tel.

+358 18 12177.

TILL LYSSNAREN

Du håller ett konsertprogram i handen.
Här ser du vad Katrina har att bjuda!
I sommarkvällar skall musiken ljuda
och fynden skimra som i pärlhalsbanden.

Begär du pärlor, finner du ibland en
hos klassikerna, värda att förguda,
ibland i gåtan – bilder som tycks sjuda
ur nya verk. Känn lycka om du fann den!

I tempera har färgen blivit bunden
av ägg, fått glans av olja, smak av honung.
Den lystern varar inte blott för stunden.

Fast ingen helt kan fatta vad som hände,
har tonens trollband gjort dig till en konung.
Skall minnet leva kvar till tidens ände?

Erik Andersson

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

Namnet Katrina har Kulturföreningen lånat av den åländska författarinnan Sally Salmiens succéroman med samma namn. Konsertserie Katrina startade år 2000, samma år som Musikteatern Katrina hade ny premiär. Sedan dess har publiksiffrorna ständigt vuxit. Återkommande besökare är naturligtvis Kulturföreningens medlemmar, nu över 300 – både bofasta och "sommarälänningar". Musikälskare från Norden och övriga Europa väljer också att tillbringa några sensommarkvällar på Åland i samband med Konsertserien.

Medlemsavgiften är 10 € per kalenderår och berättigar till rabatterat pris på konserter i föreningens regi. Medlemsavgiften inbetalas till Andelsbanken för Åland 557804-231826, Ålandsbanken 660100-1156538 eller Nordea 163030-1743.

Förutom Konsertserien i augusti ordnar Kulturföreningen en vinterkonsert, en försommarkonsert och en allhelgonakonsert.

MÄNDAG 6.8.2007

18.00 Kökar kyrka

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiilia Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Jean Sibelius (1865-1957)

Moderato – Allegro appassionato cis-moll JS 131

Fuga för Martin Wegelius JS 85

Pjotr Tjajkovskij (1840-1893)

Stråkkvartett nr1 D-dur op. 11

I Moderato e semplice

II Andante cantabile

III Scherzo: Allegro non tanto e con fuoco

IV Finale: Allegro giusto

Temperakvartetten. Ulla Lampela, Tiilia Kangas, Silva Koskela, Laura Vikman.

Den unge **Jean Sibelius'** studieår vid Helsingfors musikinstitut kan kanske sägas koncentrera sig kring två huvudsakliga omständigheter. För det första ser vi den unge lovande violinisten gradvis övergå till att betrakta sig (och betraktas) i första hand som tonsättare, för det andra och i direkt anslutning till det föregående, hans uppenbart stimulerande elevförhållande till sin kompositions lärare Martin Wegelius.

Det var i synnerhet det sista läsåret vid konservatoriet, 1888-89, som avslöjade Sibelius som en fullfjädrad tonsättare. Bland de många alster som bevarats finns både små fragment och omfattande kompositioner, i första hand kammarmusik, ofta för stråkkvartett. Fuga för Martin Wegelius är förstås uttryckligen en hedersbetygelse för den inspirerande mentorn, men verket är också en förstudie, eller ett alternativ, till sista satsen i den stråkkvartett i a-moll som Sibelius skrev samma år och som fungerade som examinationsstycke. Fugatemat är starkt synkoperat, vilket färgar av sig på hela stycket och ger det en något rastlös karaktär, även om den inledande frenesin snart nog dämpas till förmån för en mera långsiktig spänningsutveckling.

Om fugan till sitt omfång redan är en komposition av betydande mått, så är Moderato – Allegro appassionato ett verk med massiva, rentav symfoniska proportioner: Också detta verk för stråkkvartett kom till under år 1889. Inledningens tempo moderato fungerar närmast som en kort vinjett för en mästerligt utmejslad helhet i sonatform, redan fullt av igenkännbara Sibelius-signaturer. Detta är ett av de många verk av den unge Sibelius som först på senare år har återupptäckts i kammarmusikrepertoarerna.

Det är inte som kammarmusik tonsättare vi idag främst känner **Pjotr Tjajkovskij**. Snarare handlar det om orkestermusik och opera när hans namn dyker upp i konsertsammanhang och i musikediskussioner. Men faktum är att kammarmusiken och då i synnerhet första stråkkvartetten var centrala element på den unge Tjajkovskijs väg till berömmelse.

På 1860-talet bosatte sig Tjajkovskij i Moskva. Trots hjälp från en skara inflytelserika bekanta vann han ringa bredare gehör för sin musik. Han kom fram till att en kompositionskonsert var vad han behövde. Men att anlita en orkester kom av krasst ekonomiska skäl inte på fråga, varför det fick bli en kammarmusikaliskt betonad tillställning. Bland de verk som framfördes fanns alltså D-durkvartetten op. 11, som kom att framstå som den klara höjdpunkten för konserten, vilken ägde rum år 1871. Framför allt är det den stillsamt

lyriska andra satsen, baserad på en rysk folkmelodi, som kommit att fascinera och den lär ha rört självaste Tolstoj till tårar när han fick höra den fem år senare. Den har också levt ett aktivare liv än den övriga kvartetten, i Tjajkovskijs eget arrangemang för cello och stråkorkester. Även i övrigt är kvartetten en fest i fångslande sköna melodier; från det elegant synkoperade huvudtemat i inledningen, via det godmodiga scherzot till finalen, som liksom första satsen är i sonatform. Vi är här långt ifrån den senare Tjajkovskijs tungsinne.

Kärleken till kammarmusik och viljan att utveckla stråkkvartetten som instrument har alltsedan grundandet år 1997 förenat medlemmarna i **Temperakvartetten**. Temperakvartetten utsågs 2001 till Finland Festivals "Årets unga artist". Under perioden 2000-2001 representerade kvartetten Birmingham Symphony Hall i European Concert Hall Organizations konsertserie "Rising Stars" och fick därigenom tillfälle att debutera i Carnegie Hall i New York, Wigmore Hall i London, Concertgebouw i Amsteden, Musikverein i Wien, Palais des Beaux-Arts i Bryssel, Megaron-konserthuset i Aten, Köln Philharmonie och Birmingham Symphonie Hall.

Kvartetten har turnerat i de flesta europeiska länder, i Mellanöstern, Asien och USA. I hemlandet har de framträtt, förutom på Åland, på de flesta av de namnkunnigaste festivalerna och fungerade 2004-2007 som konstnärlig ledare för Riihimäki Sommarkonserter.

Temperakvartetten har studerat vid Sibelius-Akademien för Risto Fredriksson och Marko Ylönen. Dessutom har kvartetten under två års tid fortbildat sig som kammarmusikensemble utomlands. Under 1998-99 avlade kvartettens medlemmar en Master of Music-examen i kammarmusik vid Royal College of Music i London med Simon Rowland-Jones och Peter Manning vid Chilingarian-kvartetten som lärare. Därefter studerade ensemblen ett år vid Edsbergs musikhögskola i Sverige under Mats Zetterqvists ledning.

Kvartetten har spelat in Sibelius hela produktion för stråkkvartett för skivbolaget BIS. Den senaste utkom i maj 2007. Tidskriften "Klassik-heute" gav den omdömet 10 på en skala 1-10.

Laura Vikman spelar på en Andrea Guarneri-violin (1680) och Silva Koskela på en "ex Sulo Aro"-violon. Tiila Kangas har en Felice Guadagnini-altviolon (1856) och Ulla Lampela en Claude Pierray-cello (1714). Alla instrumenten tillhör Suomen Kulttuurirahastos värde-instrumentsamling

Laura Vikman har studerat vid Sibelius-Akademien och vid Hochschule für Musik i Köln. Därutöver har hon deltagit i flera mästarcurser. Vikman har framträtt som solist med bl.a. Belgiska nationalorkestern, Radions Symfoniorkester samt Kuopios och St Michels stadsorkestrar. Hon har också spelat i Sverige, Österrike och Tyskland samt vid många festivaler i Finland och utomlands. Recitaler och egna konserter har Vikman hållit i Finland, Tyskland, Österrike och USA. Hon har även två gånger inbjudits till Bach-festivalen i Istanbul.

Vikman har belönats med andra pris vid Vittorio Gui-kammarmusiktävlingen i Florens (inget första pris delades ut), andra pris vid Bach-violintävlingen i Leipzig år 2002, andra pris vid violintävlingen i Kuopio år 2000 och andra pris vid den internationella Beethoven-violintävlingen i Tjeckien år 1998. Hon har verkat som konsertmästare i Helsingfors Barockorkester, Avanti!, Sjätte våningens orkester och den österrikiska Arpeggione-orkestern. Sedan år 2002 är hon tredje konsertmästare i Radions Symfoniorkester och sedan år 2003 förstaviolinist i Temperakvartetten.

Silva Koskela inledde sina violinstudier vid Mellersta Österbottens musikinstitut (nuv. konservatorium) under Juha Kangas ledning. Hon har även studerat violin och kammarmusik vid Mellersta Finlands konservatorium, Sibelius-Akademien, Utrechts konservatorium och med Temperakvartetten vid Royal College of Music i London och Edsbergs musikskola i Sverige.

Hon avlade Master of Music in Chamber Music Studies år 2001 och blev musikmagister från Sibelius-Akademien år 2003. Silva Koskela har konserterat som kammarmusiker i Finland och utomlands och är medlem av Temperakvartetten sedan grundandet. Hon har verkat som lektor i violin vid Tammerfors konservatorium sedan år 2002.

Tiila Kangas inledde sina violinstudier som sjuåring vid Mellersta Österbottens musikinstitut och bytte som femtonåring till viola. Vid Sibelius-Akademien undervisades hon av Atso Lehto och Ilari Angervo och hon studerade även barockviola under Sirkka-Liisa Kaakinens ledning. Hon avlade diplomexamen våren 2003. Kangas har därutöver studerat kammarmusik tillsammans med Temperakvartetten vid Royal College of Music i London och vid Edsbergs musikskola i Sverige. Hon har deltagit i många mästartkurser, bl.a. IMS Prussia Cove, Britten-Pears Academy, Amadeus Summer School och festivalakademien i Aix-en-Provence.

Tiila Kangas har spelat viola i Temperakvartetten sedan den grundades och har verkat aktivt även i andra ensembler. Kangas är vice stämledare i Sinfonia Lahti och konstnärlig ledare för Konsertserie Katrina på Åland sedan 2004.

Ulla Lampela avlade diplomexamen med utmärkta vitsord hösten 2004 och utexaminerades som musikmagister från Sibelius-Akademien våren 2005. Lampelas lärare vid Sibelius-Akademien var Timo Hanhinen, Marko Ylönen och Hannu Kiiski. Lampela har kompletterat sina studier utomlands som medlem i Temperakvartetten: Under 1998-1999 studerade kvartetten vid Royal College of Music i London och avlade Master of Music-examen i kammarmusik och år 1999-2000 fortsatte kvartetten sina studier i Sverige vid Edsbergs musikskola.

I januari 1998 kom Lampela på delad fjärde plats vid cellotävlingen i Åbo. Lampela har som medlem i Temperakvartetten konserterat flitigt både i hemlandet och utomlands. Hon fungerar också som konstnärlig ledare för kammarmusikveckoslutet i Kauhava och som cellolärare vid Östra Helsingfors musikinstitut.

TISDAG 7.8.2007

19.00 St Görans kyrka, Mariehamn

Öppningskonsert

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

Silva Koskela, violin

Tiila Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Lily-Marlene Puusepp, harpa

Hanna Kinnunen, flöjt

Catherine Frisk Grönberg, sopran

Henrik Löwenmark, piano

Laura Vikman, violin

Naoko Ichihashi, piano

Per Nørgård (f. 1932)

Pastorale för stråkktrio ur filmen Babettes Gæstebud

Erkki Melartin (1875-1937)

Sonat för flöjt och harpa op. 135

Jean Sibelius (1865-1957)

Norden op. 90 nr 1

Vårtagen op. 61 nr 8

Illalle op. 17 nr 6

Edvard Grieg (1843-1907)

Ur Lyriske Stykker

Arietta op. 12 nr 1

Bryllupsdag på Troidhaugen op. 65 nr 6

Edvard Grieg (1843-1907)

Sonat nr 3 för violin och piano op. 45 c-moll

I Allegro molto ed appassionato

II Allegretto espressivo alla romanza

III Allegro animato

Per Nørgård torde vara den internationellt mest framstående danska tonsättaren idag, med en synnerligen omfattande och varierande verklista som sedan tonsättardebuten 1951 kommit att inkludera operor, symfonier, baletter, talrika kör- och vokalverk samt kammarmusik i olika sammansättningar. Nørgård har utgående från 1900-talets modernistiska musikteorier format sin egen eklektiska klangvärld, bestående av bl.a. den naturliga övertonsserien, "den gränslösa tonserien" och andra matematisk-filosofiska idéer. Nørgårds mångsidighet kommer också till uttryck i hans musik för film och tv, bl.a. musiken till filmen *Babettes Gæstebud* i regi av Gabriel Axel. Av den spartanskt lagda musikhelheten är det närmast den avslutande Pastoralen, som finns både i en version för stråkorkester och en för stråktrio, som fått ett fortsatt liv utanför filmens ramar.

Bland de många tonsättare som verkade i skuggan av Sibelius i sekelskiftets Finland hörde **Erkki Melartin** till de mera framstående. Likt den tio år äldre Sibelius hade också Melartin kommit till Helsingfors musikinstitut och blivit en favoritelev till den dynamiske läraren i komposition, Martin Wegelius. Fortsatta studier utomlands, bl.a. i Wien – återigen i Sibelius' fotspår – och några år av kortvariga engagemang och vacklande hälsa följdes sedan av ett livsverk som efterträdare till Wegelius som rektor för Helsingfors musikinstitut. Denna post innehade han mellan 1911 och 1936. Bland Melartins kammarmusikaliska alster hör sonaten för flöjt och harpa till de mera konservativa i stilen – Elmer Diktonius beskrev den som skriven i "en arkaiserande 1850-tals herrgårdstil". Verket är en bearbetning av pianosonaten nr 2.

De tre solosångerna av **Jean Sibelius** – Norden, Vårtagen och Illalle – presenterar något av ett tvärsnitt av tonsättarens solosångsproduktion. De spänner över 20 av Sibelius mest aktiva år, perioden mellan 1898 och 1917, då tonsättaren var på höjden av sin karriär. Sibelius höll genom det omfattande skrivandet av solosånger – som följde honom genom snart sagt hela hans tonsättarbana – fingret på tidens puls i flera avseenden. I sångerna kan man följa utvecklingen i hans tonspråk, men också få en inblick i samtidens poetiska smak och trender. Och så kan man, via tonsättarens dedikationer, bekanta sig med tidens stora sångarstjärnor, vilka ofta beställde verk av Sibelius. Den patosfyllda Illalle, till text av August Forsman (sedermera Koskimies), presenterar tidstypiska liknelser mellan nattens mörker och döden. Vårtagen, med text av Bertel Gripenberg, å sin sida bubblar av samma vårliga extas som dess ord. I opus 90, i vilket Norden ingår som första sång, återvänder Sibelius till sin ungdoms favoritdiktare J.L. Runeberg och en karg hyllning till den höga Norden.

Edvard Grieg var framför allt de små formernas och melodiernas mästare, något som framkommer med all önskvärd tydlighet i de tio serier lyriska stycken för piano som han producerade under sin tonsättarbana. Grieg var själv utbildad och genom hela livet verksam som pianist och det torde därför ha varit naturligt för honom att arbeta fram sina idéer i mindre pianostycken. Många av hans mest kända verk återfinns också bland de lyriska styckena. Parentetiskt kan man kanske också konstatera att komponerandet och publicerandet av det här slaget av småskalig musik torde ha varit en bra affär – tidens kulturella klimat inbegrep rikligt musicerande i mindre format i hem, salonger och vid kammarkonserter. Den första seriens inledande stycke, Arietta, är Griegs småskalighet i ett nötskal, en kortfattad studie av en melodisk idé. Den välbekanta Bryllupsdag på Troidhaugen är å sin sida betydligt mera omfattande, utformad i flera avsnitt kretsande kring det anslående, marschartade huvudtemat. Detta senare stycke skrevs kort efter färdigställandet år 1885 av paret Griegs hus i Troidhaugen, där de skulle leva resten av tonsättarens liv.

Kammarmusik var inte en lika självklar sak för Grieg. De formella ideal och klassisk-romantiska mönster som genren byggde på föll sig inte naturligt i Griegs tonsättarvärld, vare sig i hans ungdom då han måhända lutade mer åt Schumanns cykler än Brahms sonater eller som mogen konstnär med klart nationalromantiska ambitioner. Griegs samlade kammarmusik är sålunda numerärt ganska blygsam i jämförelse med hans övriga produktion, men det betyder ingalunda att kvalitén skulle svikta. Framför allt var det via stråkkvartetten i g-moll som Grieg satte sin färg i samtidens kammarmusikaliska palett, men också violinsonaten i c-moll – även den komponerad den första tiden i huset i Troidhaugen – representerar den senare Griegs musikaliska identitet. Den hetlevrade inledningssatsen i en koncentrerad sonatform kontrasterar bjärt mot mittsatsens upphöjda lugn, medan finalens tema röjer något av nationalromantikerns känslor för sitt hemlands melodier.

Henrik Löwenmark är född och utbildad i Göteborg, men sedan länge bosatt och verksam framför allt i Stockholm. Han är sedan flera år knuten till Stockholm Opera Studio vid Kulturama med ansvar för instudering och produktionsuppspel men har också arbetat vid Musikhögskolan i Stockholm, Vadstena-Akademien, Drottningholmsteatern, olika sång- och körkurser. I övrigt är han verksam som frilanspianist med solo-, kammarmusik och romanser på sin repertoar, som orkesterpianist och med instudering etc.

Hanna Kinnunen studerade flöjt vid Sibelius-Akademien som elev till Liisa Ruoho och Ilpo Mansnerus och i Paris under Claude Lefèbvres och Catherine Cantins ledning. Hon har spelat i många orkestrar och länge verkat som vikarie i bl.a. Radios Symfoniorkester. Som kammarmusiker har hon framträtt vid festivaler i Finland och utomlands. Hon framför aktivt ny musik och samarbetar med unga tonsättare. Vid sidan av konserterande förbereder hon en påbyggnadsexamen vid Sibelius-Akademien.

Lily-Marlene Puusepp är en mångsidig harpist som verkar såväl som solist som symfoniorkestermusiker. Hon framför vid sina konserter både harplitteraturens oförglömliga klassiker och nyare musik. Åren 1999-2001 studerade hon vid Sibelius-Akademins ungdomsavdelning och åren 2001-2005 vid avdelningen för orkesterinstrument under harpkonstnär Marjatta Haahdes ledning. Lily-Marlene Puusepp avlade musikmagisterexamen vid Sibelius-Akademien år 2005 med utmärkta vitsord. För närvarande bedriver hon fortsättningsstudier för doktorsgraden vid Sibelius-Akademins Docmus-avdelning.

Lily-Marlene Puusepp höll debutkonsert i Sibelius-Akademins konsertsal 14.11.2006. Hon har också spelat som solist med kammarorkestern Avanti! och Tavastehus stadsorkester. Hon har med framgång framträtt vid musikfestivaler såsom Musica Nova, Kuhmo kammarmusik och den årliga Musiikin Aika-festivalen i Viitasaari. Hon har också framträtt i Sibelius-Akademins konsertserie Den Klingande Akademien.

Lily-Marlene Puusepp har gjort radioinspelningar för Rundradion och har medverkat på kommersiella CD-utgåvor. Hon har som frilansharpist framträtt i konserter med Lahtis symfoniorkester, Tapiola Sinfonietta, kammarorkestern Avanti!, Villmanstrands stadsorkester, Hyvinge orkester, Kymi Sinfonietta och Björneborgs Sinfonietta. Dessutom har hon samarbetat med många körer, bland dem Candomino och Tapiola kammarkör.

Lily-Marlene Puusepp spelar en Lyon&Healy Style 23-konserterharpa byggd år 2005. Hon fick understöd för anskaffandet av instrumentet från Suomen Kulttuurirahasto, Alfred Kordelins stiftelse och Sibelius-Akademins stödstiftelser. Hon har också fått konstnärstipendium från Helsingfors stads kulturcentral. År 2007 fick hon ett arbetsstipendium från Sibelius-Akademins Docmus-avdelning för påbyggnadsstudier.

Lily-Marlene Puusepp

Naoko Ichihashi utexaminerades år 1981 från Toho musikhögskola i Tokyo och kom samma år in vid Indiana University för att studera piano under professor György Seböks ledning. År 1986 vann hon universitetets interna pianotävling och samma år belönades hon som bästa ackompanjör vid Tjajkovskij-violintävlingen i Moskva. År 1987 blev Ichihashi klar från Indiana och kom till Sibelius-Akademien som lektionsackompanjör. Samtidigt blev hon medlem i Avanti!

Sin debutkonsert gav hon i Helsingfors år 1990. Åren 1991-1992 studerade hon vid École Normale i Paris under Mariana Ribicks ledning och fick diplomaten "Licence de Concert". Efter detta har hon bl.a. fungerat som lärare vid konservatorierna i Tammerfors och Åbo, samt vid Yrkeshögskolan Stadia i Helsingfors. Naoko Ichihashi konserterar flitigt som solist och kammarmusiker i Finland och Japan. År 1993 fick hon andra pris vid kammarmusiktävlingen i Uleåborg och anslöt sig till Finlands Solistförening. Naoko Ichihashi satt i domarkollegiet vid Helmi Vesa-pianotävlingen vid Sibelius-Akademien år 2001.

Catherine Frisk Grönberg är född i Uppsala. Hon har bedrivit studier vid bl.a. Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Stockholms Operastudio. Hon arbetar på Ålands musikinstitut som sångpedagog. Hon sjunger gärna ur den nordiska romans-repertoaren samt lieder och opera.

Catherine Frisk Grönberg. Foto: Jonas Edsvik/Nya Åland

Naoko Ichihashi

Fabian Dahlström (f. 1930) studerade 1949-1955 vid Sibelius-Akademien. Han avlade diplomexamen i klarinett 1951 och dimitterades från kapellmästarklassen och musikärlarseminariet 1955. Därpå var han till 1967 musikledare i Hangö. Som blockflöjtist debuterade han 1960 (Finlands Rundradios intimkonsert) varpå följde åtskilliga solistuppdrag t.o.m. början av 1980-talet, bl.a. en konsert på Kastelholm 1979. Åren 1967-1973 var han lektor i musik vid Ekenäs seminarium. Hans doktorsavhandling 1976 behandlar klarinettisten Bernhard Crusell, vars tre klarinettkonserter han publicerade 1995 i en kritisk utgåva.

1978-1993 var han professor i musikvetenskap vid Åbo Akademi. Tillsammans med Erkki Salmenhaara och Mikko Heiniö publicerade han Suomen musiikin historia (Finlands musikhistoria) som utmärktes med Fack Finlandia-priset 1997. Samma år promoverades han till hedersdoktor vid Sibelius-Akademien. Han var 1996-2000 huvudredaktör för den kritiska utgåvan av Sibelius samlade verk. 2003 utgav han en teknisk-bibliografisk förteckning över Sibelius kompositioner, och 2005 Sibelius dagbok jämte kommentarer.

Fabian Dahlström

ONSDAG 8.8.2007

19.00 St Görans kyrka

Sennu Laine, cello

Saleem Abboud Ashkar, piano

Michio Mamiya (f. 1929)

Fem finska folkvisor

Jean Sibelius (1865-1957)

Malinconia op. 20

Claude Debussy (1862-1918)

Sonat för cello och piano d-moll

I Prologue Lent

II Sérénade – modérément animé

III Finale – animé

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Sonat nr 3 A-dur op. 69

I Allegro, ma non tanto

II Scherzo

III Adagio cantabile – Allegro vivace

Michio Mamiya är kanske inte ett tonsättarnamn man ofta träffar på i våra konser-
trepertoarer, men hemma i Japan är han en firad veteran både som kompositör och som
dirigent. Han har visat ett stort intresse för användande av traditionella japanska instru-
ment i sina kompositioner, men också för inslag av afrikansk musik och jazz. Hans intresse
för olika etniska inslag har också fört honom till Finland. Hans verk Fem finska folkvisor är
melodiös, öppen musik, dominerad av cello med ett pianoackompanjemang som mer än
något annat bygger atmosfär.

Cellofantasin Malinconia op. 20 kom till i början av år 1900, när **Jean Sibelius'** dotter
Kirsti hade dött i en tyfusedemi. Det är frågan om ett mycket omfattande verk, Sibelius'
längsta för cello, skrivet på mycket kort tid och med en frenesi som lämnat spår i stäm-
ningen. Snarare än resignation och melankoli verkar vi röra oss i stämningar av trots och
motstånd mot den oundvikliga döden. Malinconia innehåller mycket virtuosa inslag, både
för cello och för pianot. De brett målande arpeggiofigurerna framstår som ett av verkets
mest framträdande drag.

Claude Debussy står som främsta representant för den ena av två vägar bort från
den romantiska musiken in i 1900-talets modernism vilka kan urskiljas i Europa kring
sekelskiftet 1900. Den andra vägen representerades av Schönberg och hans adepter i
Wien, vilkas ansträngningar ledde till den atonala musikens födelse och i förlängningen
till serialismen. Debussys vägar var annorlunda. För honom var inte tonaliteten i sig något
ont, men han ansåg redan tidigt att det inte räckte till att bara tänka i dur och moll – man
behövde också andra modaliteter för att kunna utvidga musikens uttryck. Dessa modala
variationer fann Debussy både i den europeiska musikhistorien och i den utomeuropeiska
musiken. Och lika viktigt, ansåg Debussy, var att förnya koncepten för musikalisk form,
bort från den tyska romantiska traditionens rigida genremallar. Orkesterverket La Mer
är berömt för sin avsaknad av kanske inte form i sig men nog av motivisk utveckling och
enhetssträvan, gamla tyska ärkedygder.

Allt detta kan stå som fond till cellosonaten, skriven sommaren 1915, under en av De-
bussys sista riktigt aktiva kompositionsperioder. Sonaten är framför allt en fest av sköna
melodilinjor, men här finns också den för den senare Debussy så typiska harmoniska och

formmässiga öppenhet, koloristiska infall i bägge stämmor och ett övergripande milt tonfall, lyriskt och lekfullt, helt i kontrast med det intellektuella tungsinne som odlades på andra håll i samtidens Europa.

När vi granskar **Ludwig van Beethoven** år 1808 ser vi å ena sidan en firad tonsättare på höjden av sin karriär. Hans verk sedan den stilistiska revolutionen med Eroica-symfonin firas som den sanna romantikens guldkorn, något som skall komma att göra honom till ett mönster och ideal mot vilket all musik jämförs och vägs under det resterande seklet. Å andra sidan är Beethoven nu också i det närmaste totalt döv, med ett svårt temperament och periodvisa tankar om att ända sitt liv. Framöver blir han alltmer introvert och med honom också hans musik – de sena verken förbluffar ofta med sin svårigenomtränglighet och frånvändhet.

Det är naturligtvis svårt för eftervärlden att exakt sätta fingret på vad i Beethovens senare musik som fick samtida tyckare som exempelvis E.T.A. Hoffmann att lyriskt tala om den sant romantiska musikens födelse. En faktor som spelar in är säkerligen Beethovens berömda impulsivitet, närvarande redan i hans tidiga produktion, men i verk som cellosonaten op. 69 finns också en klar strävan att expandera den kammarmusikaliska formen i samma riktning som hans symfonier sedan Eroican. Det här innebär ett musikaliskt grepp som inbegriper både ett betydligt större känslomässigt och materialmässigt omfång än exempelvis hos Haydn och en helhetskontroll som knyter ihop verkets alla delar till en enhet. Den här enhetstanken kom att bli ett kännemärke både för 1800-talets musik och för den modernism som tog vid under följande sekel. Op. 69 innehåller ingen egentlig långsam sats, om man undantar den korta adagio-inledningen till sista satsen. I stället är det den massiva första satsens öppningstema i unisono som står för det lyriska i verket. Men redan inom ramarna för första satsen ryms ett stort universum av kontrasterande motiv och stämningar kretsande kring det återkommande öppningstemat. Scherzot är betydligt mera konservativt i sin formella uppläggning och också mera blygsamt till formatet. Finalen fortsätter sedan den tanketråd som Beethoven börjat nysta upp i början av verket. Också här avbryts den godmodigt framlunkande stämningen av avsnitt av stillsam kontemplation, vilka sedan kan växa till stora krevader av känsloutbrott.

Sennu Laine började spela cello som 6-åring vid Östra Helsingfors musikinstitut med Csaba Szilvay som lärare. Senare studerade hon vid Sibelius-Akademien under professor Erkki Rautios ledning och vid Edsbergs musikskola i Sverige under Frans Helmersons ledning. År 1990 placerade sig Laine på en delad tredje plats vid Åbo cellotävling och år 1996 vann hon tillsammans med pianisten Anastasia Injushina första pris vid den internationella ARD-tävlingen i München.

Laine har framträtt som solist med olika orkestrar och vid många kända festivaler, bl.a. i Åbo, Korsholm, Lemmingsstrand, Tusby träsk, Schleswig-Holstein, Rheingau och Jerusalem samt vid cellisten Yo-Yo Mas "Silk Road"-workshop för ny musik i Frankrike och Tyskland. Laine framträder som fast medlem i Berliner Streichsechstett. Sennu Laine har sedan år 1997 verkat som solocellist i Staatskapelle Berlin.

Sennu Laine

Saleem Abboud Ashkar studerade vid Royal Academy of Music i London – där han år 2004 utnämndes till "Associate" – under Maria Curcios ledning och vid Hochschule für Musik und Theater i Hannover under professor Arie Vardis ledning.

Zubin Mehta upptäckte den unga pianisten och engagerade honom som 17-åring som solist med Israels filharmoniska orkester i Tjajkovskijs första pianokonsert. Sedan dess framträder han regelbundet med de främsta israeliska orkestrarna. Förutom Israels filharmoniker har han framträtt med Israels kammarorkester, Jerusalem Camerata och Jerusalems symfoniorkester. Med den senare har han framträtt i flera tv-sändningar inklusive öppningskonserten i den tredje internationella kammarmusikfestivalen i Jerusalem. Saleem debuterade i Carnegie Hall i New York under Daniel Barenboims ledning, framträdde med Chicagos symfoniorkester och Staatskapelle Bonn innan han fyllt 22.

Han har sedan dess framträtt med dirigenterna Zubin Mehta, Riccardo Muti, Lawrence Foster, Sebastian Weigle och Vladimir Fedosejev och gett recitalkonserter i Berlin, Frankfurt, Florens, Bryssel, Oslo, Concertgebouw i Amsterdam, Symphony Hall i Chicago, vid Klavier-Festival Ruhr, där han fick priset "Årets unga artist", Palais des Beaux Arts i Bryssel, Morgenland Festival Osnabrück och pianofestivalen La Roque d'Anthéron i Frankrike. Han framträdde med Israels filharmoniska orkester under Zubin Mehtas ledning i Paris, Jerusalem och Tel Aviv, spelade Richard Strauss Burleske vid Richard Strauss-Tage i Garmisch-Partenkirchen, gästade BBC Proms i London, Schleswig-Holstein-festivalen och Orchestra Filarmonica della Scala i Milano, under Riccardo Mutis ledning. Andra viktiga framträdanden har varit Mozarts KV 271 och Tjajkovskijs andra pianokonsert i Berlin, konserter vid Théâtre Royal de la Monnaie i Bryssel, en serie konserter i Barcelona under Lawrence Fosters ledning, öppningskonserten vid Sevillebiennalen, en recital vid Menton-festivalen i Frankrike och konserter med Gulbenkian-orkestern vid Sintra & Evora-festivalen i Portugal.

År 2006 debuterade han i Salzburg under Mozartveckan, tillsammans med Wiens filharmoniker ledda av Manfred Honeck, spelade en recitalkonsert vid Mozarteum och framträdde vid sommarfestivalen med Wiens filharmoniker under Riccardo Mutis ledning. Han bjöds in att spela vid Ravinia och Risør-festivalerna i Norge samt en vecka vid Jerusalems kammarmusikfestival. Säsongen 2006-2007 har medfört debuter med Konzerthaus-orkestern i Berlin, Birminghams symfoniorkester och Gewandhaus-orkestern i Leipzig.

Saleem Abboud Ashkar: Foto: Monika Rittershaus

ONSDAG 8.8.2007

22.00 Kvarnbo Gästhem, Saltvik

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiilia Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Tina Brännkär, altviolin

Anders Jansson, konsertvärd

Jean Sibelius (1865-1957)

Moderato – Allegro appassionato cis-moll JS 131

Fuga för Martin Wegelius JS 85

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Stråkkvintett C-dur KV 515

I Allegro

II Andante

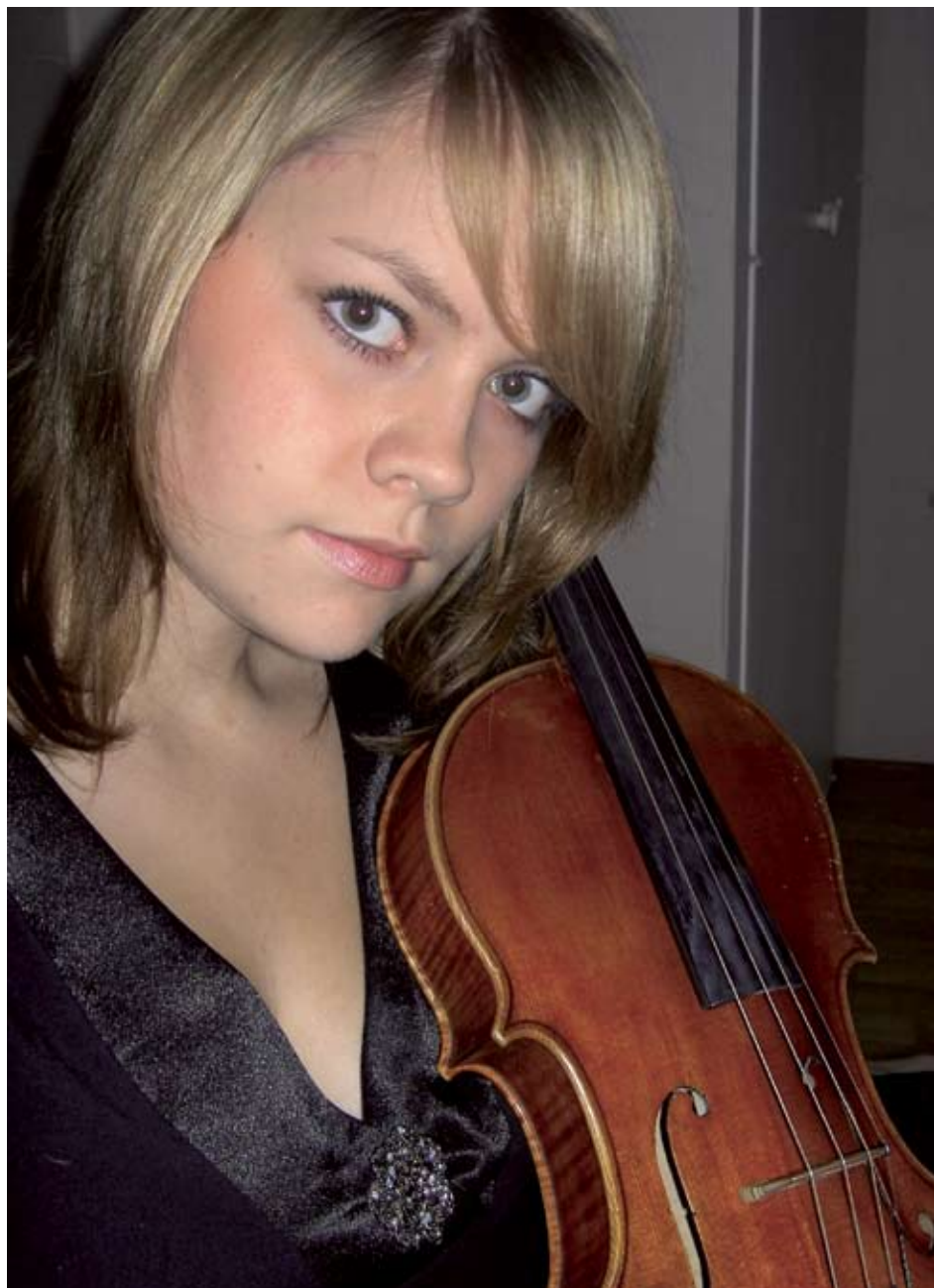
III Menuetto. Allegretto

IV Allegro

Jean Sibelius, se presentationen på sida 9.

Det senare 1780-talet är en tid av motstridigheter i **Wolfgang Amadeus Mozarts** liv och karriär. Å ena sidan pumpade han i hisnande takt ut verk som skulle införlivas i den absoluta kärnan av den västerländska konstmusikens kanon. Å andra sidan hade Mozart allt större svårigheter att upprätthålla en balanserad ekonomi och tillvaro i Wien. Ett tvärsnitt av hans kompositioner från den här tiden bjuder på tvära kast mellan eufori och djupaste mörker, något som hans stråkkvintetter KV 515 i C-dur och KV 516 i g-moll, komponerade inom loppet av en månad under april-maj 1787, väl illustrerar. G-mollkvintetten kallas ibland "dödskvintetten", måhända färgad av hans fader Leopolds död i maj. Den tidigare kvintetten däremot strålar av en obändig livslust trots den nostalgiska andantesatsen och den tvetydiga menuetten. Kvintetten är också med god marginal det längsta fyrsatsiga verket (mätt i takter) i Mozarts verkförteckning, vilket väl kan röja något av en entusiasm över de utökade möjligheterna i en extra violastämman till kvartettform, något som Mozart inte hade odlat sedan sina ungdomsår.

Tina Brännkärr inledde sina altviolinstudier under Ari Hanhikoskis ledning vid Mellersta-Österbottens konservatorium år 1995. Våren 2005 avlade hon C-kursexamen, vid endast 15-års ålder. Fr.o.m. hösten 2005 har Tina Brännkärr studerat vid Sibelius-Akademiens ungdomsavdelning under ledning av Teemu Kupiainen. Sin mångsidiga kamarmusikutbildning har hon fått genom bl.a. Lauri Pulakka, Kurt Lewin, Marko Ylönen och Paavo Pohjola. Hon är medlem i Luscina-kvartetten, som under sommaren 2006 deltog i Chilingirian-kvartettens mästarkurs i England. Tina Brännkärr har också uppträtt ett par gånger som solist med Mellersta-Österbottens kammarorkester. Hennes instrument är en italiensk Giovanni Fischera-altviolin från år 1978, för vilken hon erhållit stipendium från Mellersta-Österbottens Kulturfond

Tina Brännkär

Anders Jansson föddes 1930 och tillbringade sin barndom i Bräcke, Jämtland. Under tonåren bodde han i Kiruna. Musikintresset vaknade i 15-årsåldern och sedan dess har musiken utgjort en stor del av hans liv. Han har varit aktiv inom snart sagt alla områden. Han är fil.kand. i nordiska språk, pedagogik och musikforskning.

Anders Jansson har varit anställd som TV-producent, orkesterchef för Radioorkestern, programdirektör för Rikskonserter under 10 år, produktions- och orkesterchef för Stockholms-filharmonikerna, chef för regionmusiken och assisterande lärare vid Edsbergs musikskola. Han har dirigerat och givit offentliga konserter med alla svenska professionella orkestrar, gjort radioinspelningar med Stockholms Filharmoniska Orkester, Radioorkestern och andra. Som dirigent har utlandsengagemangen fört honom till DDR, Rumänien, Polen, nuvarande Slovakien, Israel och Finland.

Under tio år, 1972-1982, var Anders Jansson ansvarig för rekryteringen till Jeunesses Musicales World Orchestra med auditions i hela Europa varje år. Under åren 1988-2007 har han gjort en mängd utredningar, den senaste för Wilhelm Peterson-Berger Stiftelsen för att sammanfatta en dokumentation rörande byggandet av ett konserthus vid Sommarhagen. Anders Jansson var medlem av kommittén för Nordiska Rådets Musikpris 1974-1978.

Som presentatör och skribent är Anders Jansson verksam sedan 1965 (Amaryllis, podiepresentationer, mellanakter, intervjuer, alla evenemangskonserter med Musikaliskt intermezzo 1989-1991). Sex Önskekonserter presenterade han sommaren 1990. Programbladstexter har han skrivit för Berwaldhallen under många år och skriver fortsättningsvis för Stockholms Konserthus. Presentatör har han varit vid de flesta av de mest kända festivalerna i Sverige.

Under många år, 1985-2003, var han ordförande i Kammarmusikförbundet (RSK) och var redaktör för Kammarmusik-Nytt 1988-2004. Han är med i redaktionsgruppen för Musikanter och Kammarmusik-Nytt sedan 2005. Anders Jansson var dessutom ansvarig för RSK:s kansli till 2005. Han tog initiativet till Musikarrangörer i Samverkan (MAIS) år 1996 och avgick i år från ordförandeposten. Anders har erhållit flera utmärkelser. År 2000 tilldelades han Serafimerorden, 2002 KMA:s medalj För Tonkonstens Främjande och 2006 OD:s bronsmedalj för 50 års medlemskap.

Anders Jansson. Foto: Andreas Dienert/Nya Åland

TORSDAG 9.8.2007

12.00 St Görans kyrka, Mariehamn

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

Naoko Ichihashi, piano

Harri Mäki, klarinett

Tiila Kangas, altviolin

Per Nørgård (f. 1932)

I hexeringen – og udenfor för soloklarinett

Erkki Melartin (1875-1937)

Der traurige Garten op. 52

1. Wir zwei

2. Liebesallee

4. Regen

5. Solitude

Jean Sibelius (1865-1957)

Romance Dess-dur op. 24 nr 9

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Trio för klarinett, altviolin och piano Ess-dur KV 498 "Kegelstatt"

I Andante

II Menuetto – Trio

III Rondeaux. Allegretto

På den nordiska samtidsmusikscenen framstår dansken **Per Nørgård** som en av de mest produktiva och mångsidiga tonsättarna. Efter kompositörsdebuten 1951, med en rad verk inspirerade av den nordiska nationalromantiken och i synnerhet Sibelius, har Nørgårds intressefokus skiftat flera gånger och han har konstruerat flera olika teoretiska system för att i sin musik utforska nya klangmöjligheter. Den mest kända principen torde vara det hierarkiska användandet av olika "evighetsserier", i synnerhet den harmoniska serien av övertoner som bygger upp varje klingande ton, samt dess inversion, undertons-serien, vilka utgjorde stommen i Nørgårds skapande under större delen av 1970-talet. Men också principen om det gyllene snittet (så som den utkristalliseras i den matematiska Fibonacci-serien), fraktalteorierna och astrologin har i olika skeden ingått som komponenter i Nørgårds komponerande. Till dessa måste också tilläggas den expressionistiska konst och poesi som skapades i början av 1900-talet av den i schizofreni insjuknade Adolf Wölfl, som Nørgård stiftade bekantskap med i slutet av 1970-talet och som gjorde ett starkt intryck på honom.

Verket I Hexeringen – og udenfor beskrivs av tonsättaren så här: "Föreställ dig att vara innesluten i en häxring, att organiskt vara ett med den och SAMTIDIGT veta att du är det! Föreställ dig klaustrofobin – och också det fascinerande i att kretsa runt i evighet runt samma centrum och suga näring från kretsen omkring dig. Att aldrig kunna bli fri...! Och så likaväl – en vacker dag – att VARA fri!"

Erkki Melartin var samtidigt en finsk tonsättare med klara nationalromantiska tendenser – i den tio år äldre Sibelius' fotspår – och en musikalisk kosmopolit av rang. Som ung kompositionsstuderande hade han varit ute i Europa och sugit in intryck av samtidens musikaliska trender och som så många andra grubblade han över hur man skulle gå vidare efter den romantiska 1800-talsetetiken och framför allt över Wagners roll i den stora bilden. Han köpte inte okritiskt sin finländske mentor Martin Wegelius' åsikter angående de stora tyska senromantikerna och musikens inriktning efter dem.

En av de strömningar som i stället blev centrala för Melartin var den franska impressionismen – om den benämningen må tillåtas för musikaliskt bruk – som gett tydliga avtryck bl.a. på mycket av hans musik för piano. Der traurige Garten op. 52, som Melartin skrev år 1906 och tillägnade Sibelius, skulle eventuellt ursprungligen bli en orkestersvit (titelsidan omtalar det publicerade verket som en klaverbearbetning). Stämningen är dystert redan från de första tonerna och det franska inflytandet kommer fram i synnerhet

i första satsens mittdel med sina fria former. Man hör, liksom i fjärran, en dans som bryts sönder i små fragment. Tonaliteten är dorisk. I andra satsen, lyrisk i grundtonen, innehåller ett överraskande och stormande mellanavsnitt. Den synnerligen pianistiska satsen Regen målar stilfullt upp det strilande regnet samtidigt som den stillsamma melodin tonar fram i vänsterhanden. Avslutningen Solitude antyder ett ledsamt slut på den relation som inledningsvis figurerade i verket. Melankolin växer till en svidande smärta med närmast orkestrala dimensioner.

Jean Sibelius' pianomusik är allmänt taget inte den centralaste delen av hans produktion och har i betraktelser över tonsättarens verk ofta förbigåtts som en parentes. Men att Sibelius alster för piano är organiska delar av hans musikaliska värld likaväl som symfonierna och andra större former framgår ofta med all önskvärd tydlighet. Detta kan utan tvekan sägas om den högt uppskattade Romance i Dess-dur op. 24 nr 9, kanske hans mest framförda pianoverk. Här ryms inom 74 takter och fyra minuter ett litet universum i vilket den smittande melodin växer till klart orkestrala proportioner.

Enligt traditionen skall **Wolfgang Amadeus Mozart** ha spelat kägelspel medan han komponerade klarinettrion i Ess-dur KV 498. Det här är ju en legend som passar väl in i den vanliga stiliserade bilden av Mozart, den genialiske narren, som producerade ett musikaliskt mästerverk i ena sekunden och släppte en offentlig brakfjärt i nästa. Hur sann är den här bilden? Det får vi väl aldrig veta med säkerhet, men mytbildningen fortsätter i böcker, konsertpresentationer och filmer...

Det finns i alla fall inget i klarinettrion som skulle avslöja den som ett verk skrivet med vänster hand. De tre instrumenten delar elegant på kakan utan att något skulle råka i skymundan. Första satsen är en ytterst koncentrerad sak, som med stor ihärdighet bearbetar det dominerande temat. Den sångbara finalen å sin sida berikas av en diskret kontrapunktisk sats medan mellansatsen antar en mera högtidlig ton.

Harri Mäki började spela klarinett år 1977 med Kari Kriikku som lärare och fortsatte sina studier vid Helsingfors konservatorium under Reijo Koskinens ledning. Efter att först ha studerat privat för Antony Morf i Basel fortsatte Mäki vid musikhögskolan i Genève som elev till Thomas Friedl och avlade Premier Prix de Virtuosité med utmärkta vitsord

år 1987. Efter återkomsten till Finland studerade han ännu vid Sibelius-Akademien under Kullervo Kojos ledning. Han har studerat privat under Osmo Vänskäs, Antony Pays, John McCaws och Charles Neidichs ledning.

Sedan år 1988 är Mäki stämledare och grundande medlem i Tapiola Sinfonietta. Han har som musiker arbetat i alla orkestrar i huvudstadsregionen och är medlem i kammarorkestern Avanti!. Han fungerar som lektor i klarinett vid Sibelius-Akademien. Mäki har som solist och kammarmusiker framträtt i hemlandet och många europeiska länder, Sydamerika, Fjärran Östern och USA.

Harri Mäki

TORSDAG 9.8.2007

19.00 Finströms kyrka

Konserten presenteras av Fabian Dahlström

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiilia Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Pjotr Tjajkovskij (1840-1893)

Stråkkvartett nr 1 D-dur op. 11

I Moderato e semplice

II Andante cantabile

III Scherzo: Allegro non tanto e con fuoco

IV Finale: Allegro Giusto

Leif Segerstam (f. 1944)

Stråkkvartett nr 29 "Small Enigmas... No 1" – uruppförande

Jean Sibelius (1865-1957)

Stråkkvartett d-moll "Voces intimae" op. 56

I Andante – Allegro molto moderato

II Vivace

III Adagio di molto

IV Allegretto (ma pesante)

V Allegro

Pjotr Tjajkovskij, se presentationen på sida 9.

Leif Segerstam beskriver sitt verk med följande ord: "Stråkkvartett nr 29 fick namnet "Small Enigmas... No 1" ("Små mysterier... nr 1") när jag betraktade den enda notsidan där mina tankeaktiviteter för de fyra stråkar jag ("fiktivt") hade i mitt sinne visade fram de motiveringar av musikaliska tankar jag just ("lineärt") hade skrivit ned.

Jag hoppades att den skulle bli en "mini-Voces intimae" i framförande... jag hoppades att den skulle skapa en atmosfär av fyra människor som spontant lyfter fram olika associationer när de skapar sina klanger i en väldigt "bred" nu-punkt, med kommunikativa tentakler sträckta mot publiken på ett nästan improviserat sätt och med en mystiskt instinktiv känsla av hur besluten i denna fripulsativa happening i en värld av stråkljud skulle resonera mot nerven i "La Forza del Destino", som jag kände medan jag lät pennan vandra omkring på notpappret hösteftermiddagen 1.11.2000 i Määrpää, vid den vackra sjön Määrjärvi i södra Finland."

Jean Sibelius stråkkvartett i d-moll op. 56 "Voces intimae" står på ett märkvärdigt sätt litet avsidat för sig själv i tonsättarens verkförteckning. Sibelius hade ägnat sig mycket åt kammarmusik i olika former under sin ungdom och sina läroår, inklusive stråkkvartettgenren. Men efter Ess-durkvartetten 1885 följde en lucka på närmare 15 år innan Sibelius återvände till kvartettformatet. Under mellantiden hade han framför allt gjort sig känd som en av sin tids stora symfoniker, något som man har tyckt sig kunna se spåren av även i op. 56, onekligen ett verk av betydande tyngd och substans, även bland tonsättarens egna verk.

Smeknamnet för kvartetten, "Voces intimae" ("intima, nära röster") härleds från de tre e-mollackorden i pianissimo ett kort stycke in i tredje satsen, ovanför vilka tonsättaren i en väns kopia av verket skrev in just dessa två ord. Vad betyder de? Enligt en tolkning är det som behandlas i verket den enskilda människans lidande, i kontrast till de många bistra verk i vilka Sibelius beskriver naturens obarmhärtighet. Stöd för den här tolkningen finner man också i hans dagböcker, där han 15 april 1909 skrivit "Quatuorn färdig. Jag – mitt hjärta blöder – hvarföre denna tragik i lifvet. O! O! O! Att jag finnes till". Tyngdpunkten i kvartetten ligger också just i tredje satsen, med dess drömska men vemodiga värme. Kontrasten till den burdusa fjärde satsen är påtaglig. Kring dessa två bildar första satsens Andante med dess pendang *Vivace* och finalen ramar.

FREDAG 10.8.2007

12.00 Ålands Sjöfartsmuseum, Mariehamn

Lily-Marlene Puusepp, harpa

Hanna Kinnunen, flöjt

Tiila Kangas, altviolin

Tina Brännkärr, altviolin

Anders Jansson, konsertvärd

Arnold Bax (1883-1953)

Elegiac Trio. Moderate tempo – Much slower

Per Nørgård (f. 1932)

Swan Descending

Per Nørgård (f. 1932)

Sonora

Claude Debussy (1862-1918)

Sonat för flöjt, altviolin och harpa

I Pastorale – Lento, dolce rubato

II Interlude – Tempo di Menuetto

III Finale – Allegro moderato ma risoluto

Den engelska musiken kring sekelskiftet 1900 och senare kom att följa egna vägar i relation till utvecklingen på kontinenten. I Elgars, Parrys och Stanfords fotspår utformades en lokal tradition av nationellt färgad och lantligt idealiserande senromantisk musik som också en såpass modernistisk tonsättare som Britten skulle ta intryck av. I den musikhistoriografiska mainstreamen, där man tenderat att betona de atonala framstegen, har den här traditionen ibland förlöjligats, man har talat om "the cow pat school" (komocksskolan).

Ralph Vaughan Williams och Gustav Holst är väl två av de mest kända representanterna för den här traditionen i början av 1900-talet, men talrika andra tonsättare arbetade i samma anda och en av dem var **Arnold Bax**. Hans orkesterverk, influerade av både Sibelius, Debussy och Stravinskij, var väl de som blev mest uppmärksammade i hans rätt så omfattande produktion, men också i kammarmusiken och solosångerna visade han att han hade fingret på tidens puls, på sitt svala engelska sätt. Elegiac Trio för flöjt, viola och harpa, komponerad år 1916, röjer en klar medvetenhet om Debussys harmoniska och formella tonspråksutveckling. Det elegiska tonfallet gäller inte, som man lätt kunde tro, den enorma tragedi som pågick på kontinenten, utan en väns död i samband med det iriska upproret samma år.

Den oerhört produktive danske tonsättaren **Per Nørgård** har producerat musik i alla vedertagna instrumentkombinationer och en hel del därutöver; i snart sagt varje konstmusikalisk genre, från symfonier; oratorier och operor; via filmmusik och kammarmusik till små och enkla körstycken för församlingsbruk. De två verken Sonora och Swan Descending hör båda till den mera småskaliga delen av hans produktion, övervägande öppet och melodiöst utformade. Sonora är sitt korta format till trots en fyrdelad komposition där inledningen och avslutningen är så gott som identiska, med tätare händelser i mittdelen.

Claude Debussys sonat för flöjt, viola och harpa hör till den grupp av kompositioner som kom till sommaren 1915 när tonsättaren dragit sig tillbaka till lugnet vid kustorten Pourville vid Engelska kanalen. Trots det rasande världskriget bara några hundra kilometer bort upplevde Debussy här en period av kreativitet som förutom i denna sonat också resulterade i cellosonaten, som framfördes vid Katrinafestivalen i förrgår, och i En blanc et noir. Också här hör vi Debussys fascination över klanger och texturer, något som hans senare orkesterverk ävensom hans pianokompositioner excellerar i. Sonaten representerar också Debussys återgång till mera abstrakt musikskapande efter ett par decennier av fantasiväckande och målande verktitlar, en abstraktion som också avspeglar sig i musiken, som är måttfull och sparsam på gränsen till det karga.

**En annorlunda
blombutik.**

**CITY
BLOMMOR**

Torggatan 5, tel. 16 388.
cityblommor@aland.net
Öppet: vard. 8.30-17.00,
torsd 8.30-20.00, lörd 10.00-15.00

FREDAG 10.8.2007

18.00 St Görans kyrka, Mariehamn

Katrina All Stars Marathon. Veckans artister

Anders Jansson, konsertvärd

...i Sibelius' fotspår...

Järnefelt – Kuula – Stenhammar – Nørgård – Hannikainen – Kajanus

Lars Karlsson, piano

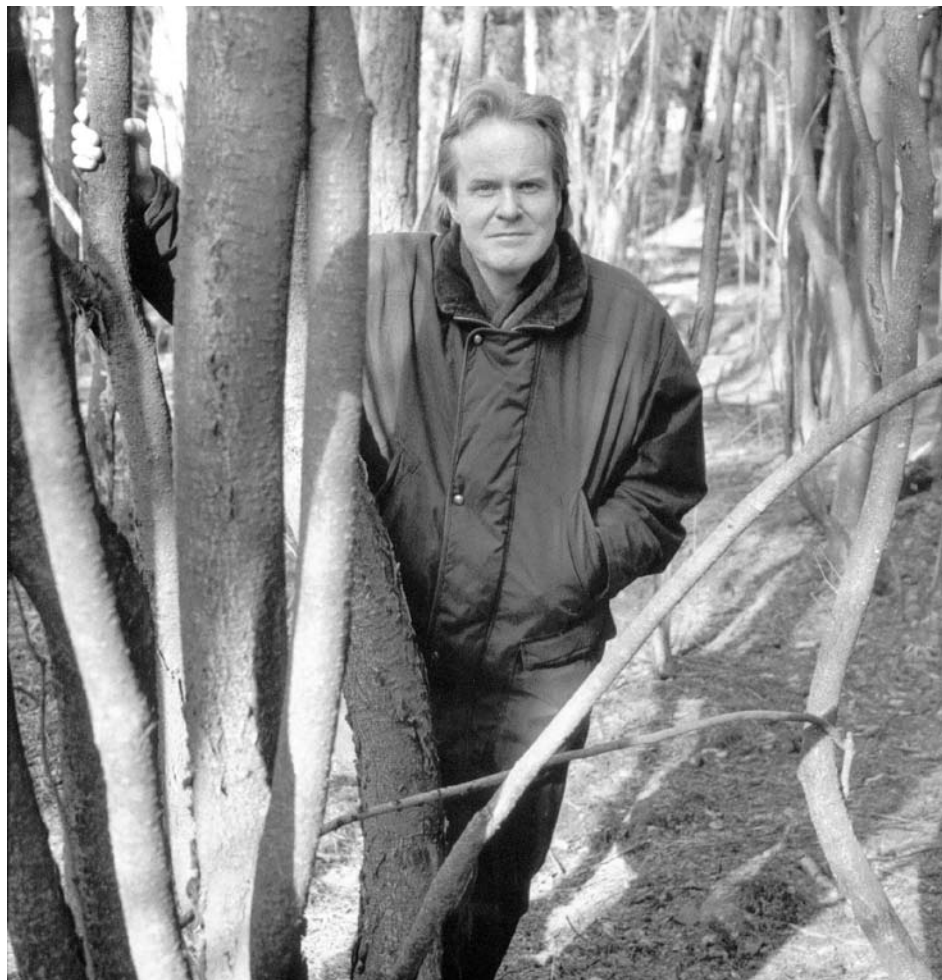
Kjell Frisk, klarinett

Stephan Kemetter, altviolin

Lars Karlsson (f. 1953)

Havsbilder

Lars Karlsson, född på Åland, avlade kantor-organistexamen vid Sibelius-Akademien år 1976. Därefter studerade han komposition för Einar Englund, Paavo Heininen och Einonjuhani Rautavaara, och kompletterade sina studier för Witold Zalonek vid Berlins Hochschule der Künste. Karlssons produktion innehåller allt från kammarmusik till orkestermusik och opera. Operan Rödhamn hade sin urpremiär på Nationaloperan i Helsingfors år 2002. Hans två symfonier är beställningsverk för Uleåborgs stadsorkester. Lars Karlsson undervisar musikteori, -analys och -historia vid Sibelius-Akademien.

Lars Karlsson. Foto: Maarit Kytöharju

Kjell Frisk är född 1955 i Helsingfors. Sin yrkesutbildning som musiker och klarinettist erhöll han i Stockholm och Uppsala. Sedan 1995 har Kjell Frisk med sin familj varit bosatt på Åland där han, och även hustrun, sångpedagog Catherine Frisk Grönberg, innehar ordinarie tjänster vid Ålands musikinstitut. Under 2005-2007 verkade Kjell Frisk som rektor för Ålands folkhögskola där han framgångsrikt startade en musiklinje. Fr.o.m. hösten 2007 kommer han åter att ägna sig mer åt eget musikskapande. Under landskapsdagarna "Åland i Helsingfors" var han representerad med fyra mindre verk för blandad kör och damkör a capella. År 2006 producerade Kjell Frisk tillsammans med Stefan Simonsen barnskivan "Titta kolla". Musik från denna produktion framfördes under landskapsdagarna 2007 i Helsingfors.

Kjell Frisk. Foto: Jonas Edsvik/Nya Åland

Stephan Kemetter

Stephan Kemetter har studerat violin för Geza Szilvay, Onni Suhonen och Ulf Hästbacka. Altviolin studerade han vid Helsingfors konservatorium för Jerzy Blazkiewicz och vid Sibelius-Akademien för Atso Lehto. Han vidareutbildade sig i München för Oscar Lysy samt på talrika sommarkurser med olika pedagoger. Stephan Kemetter har frilansat i orkestrar i Finland samt uppträtt som solist, kammar- och orkestermusiker i Finland, Europa och USA.

Efter sin A-examen vid Sibelius-Akademien 1991 har han varit anställd som altviolinistämledare vid Kouvola stadsorkester och fr.o.m. 1997 som violinlärare vid Ålands musikinstitut. 1998-1999 var han tjänstledig och fungerade som altemnerande stämledare i Kammarorkestern Musica Vitae, Växjö. Undervisning och konserter vid Wegelius-institutets kurser har hört till sommarprogrammet under flera år. Stephan Kemetter är även stämledare i Wegelius Kammarstråkar.

FREDAG 10.8.2007

22.30 St Görans kyrka, Mariehamn

Anders Jansson, konsertvärd, berättar om Messiaens Kvartett för tidens ände

23.00 St Görans kyrka, Mariehamn

*Harri Mäki, klarinett**Cecilia Zilliacus, violin**Sennu Laine, cello**Naoko Ichihashi, piano***Olivier Messiaen** (1908-1992)

Quatuor pour la fin du temps

1. Liturgie de cristal
2. Vocalise, pour l'Ange qui annonce la fin du temps
3. Abîme des oiseaux
4. Intermède
5. Louange à l'Éternité de Jésus
6. Danse de la fureur, pour les sept trompettes
7. Fouillis d'arcs-en-ciel, pour l'Ange qui annonce la fin du temps
8. Louange à l'immortalité de Jésus

En kvartett för tidens ände, redan namnet antyder att vi här inte har att göra med något alldagligt kammarmusikverk att avnjuta i salongen... Kvartett för tidens ände är i stället i allra högsta grad ett barn av sin tid, ett emblem för sin tonsättares musikaliska credo, ja, hans hela religiösa världsåskådning, en vision av apokalypsen och samtidigt ett verk fyllt av förtröstan.

För **Olivier Messiaen** var den katolska tron alltid central, i komponerande såväl som i livsfilosofi. Så kom det sig att han i hela sitt yrkesverksamma liv innehade en organistpost vid kyrkan La Trinité och ett av hans första publicerade verk var orgelstycket *Le banquet céleste* (det himmelska gästbudet) år 1928. Ämnet för det här stycket röjer också det en central aspekt i Messiaens skapande, nämligen dragningen till det visionära, kristendomens mest centrala mysterier och förvissningen om en himmelsk tillvaro efter döden. Dessa teman utforskade han under 30-talet inom ramarna för den franska orgelromantikens tradition.

Så kom det sig att Messiaen under andra världskriget, inkallad till krigstjänst, råkade i fiendehänder och internerades i ett tyskt krigsfångläger. Under den här fångenskapen, 1940-1941, kom *Kvartett för tidens ände* till, under inspiration av ett avsnitt i Johannes uppenbarelse där Guds ängel stiger ner och med en fot på landet och en på havet, med en regnbåge kring huvudet, ett ansikte som solen och fötter som eldstoder, förkunnar tidens ände när de sju trumpeterna skall ljuda. Men trots omständigheterna blev kvartetten inte ett dystopiskt och undergångsbetonat verk, utan snarare en vision av evig fred och ljus i den uppenbarade Gudens klarhet. Messiaen skrev detta sitt dittills mest ambitiösa verk för en skara musiker han hittat bland sina medfångar, därav den märkliga instrumenteringen, och tillsammans med dem framförde han verket den 15.1.1941 för 5.000 krigsfångar, på ett piano med kärvande tangenter och en cello som saknade sin lägsta sträng. I kvartetten börjar också Messiaens färd mot det friare modernistiska tonspråk som efter kriget skulle utvecklas till hans röst under återstoden av hans bana.

Messiaen har i förordet till verket, sin vana trogen, beskrivit sina avsikter och vi skall, litet förkortat, följa hans ord genom de åtta satserna.

Sats 1: Kristalliturgi. "Fåglarna vaknar vid tre-fyrtiden på morgonen: en koltrast eller en näktergal [...] och drillar som förlorar sig bland trädtopparna. Förflytta detta till ett religiöst plan så hör du himmelrikets harmoniska tystnad." Messiaens intresse för fågelsång börjar här träda in i hans musik, något som blir alltmera påtagligt i senare verk.

Sats 2: Vokalis för ängeln som förkunnar tidens ände. "Den första och tredje delen (mycket korta) åkallar den allsmåttiga ängelns krafter. Himmelska harmonier bildar mittdelen. Pianots mjuka kaskader av blå-orange ackord omger ett närmast gregorianskt recitativ i violinen och cellon..." I den här satsen hör vi också hur Messiaen med långsamma tempi och en rytmik som undflyr det vanliga taktartstänkandet strävar till att upphäva tidens gång.

Sats 3: Fåglarnas avgrund. "Avgrunden är själva tiden med all dess sorg och uppgivenhet. Fåglarna är tidens motsats: de är vår längtan till ljus, till stjärnor och regnbågar och glädjesånger!" I den här satsen för soloklarinet lyfter Messiaen fram kontrasten mellan det mänskliga lidandet, i inledningens och avslutningens långa klagande toner och crescendo som når plågsam styrka, och den glädje, obetvingad av världens ödslighet och krigets fasor, som fågelsången tycks förmedla.

Sats 4: Intermezzo. "Mera öppen i karaktären än övriga satser, men sammanlänkad med dem genom en rad musikaliska reminiscenser." Den här satsen, enkel och öppenhjärtad, var den första som Messiaen skrev för sina tre kolleger. Först i senare satser började han inkludera en pianostämma för sig själv.

Sats 5: Lovsång till Jesu oändlighet. "Jesus betraktas här som en representation av Herrens Ord. En lång och oändligt långsam cellofras prisar detta kraftfulla och milda Ords evighet... I begynnelsen var Ordet, och Ordet var med Gud, och Ordet var Gud." Messiaens strävan efter en upphävd tid ses här i den vackra och stillsamma satsens extremt långsamma tempo. De mjukt pulserande pianoackorden som beledsagar cellons lovsång är noterade som sextondelar.

Sats 6: Rasande dans för de sju trumpeterna. "De fyra instrumenten imiterar ljudet av gongor och trumpeter (apokalypsens sex trumpeter som var och en förkunnar en ny katastrof och den sjunde ängelns trumpet som förkunnar fullbordandet av Guds mysterium...). Musik av sten; skräckinjagande, klingande granit; en oemotståndlig sats av stål, av enorma block av violett raseri, av isande extas." Hela satsen, full av rytmiska oregelbundenheter, går i unisono.

Sats 7: Nät av regnbågar, för ängeln som förkunnar tidens ände. "Ängeln framträder, full av kraft, och framför allt omgärdad av regnbågen (regnbågen som en symbol för fred, vishet och varje vibration av ljud och ljus). I min dröm ser jag ordnade ackord och melodier, bekanta former och färger; sedan, efter en övergångsfas, kommer jag in i det överkliga

och omges och genomträngs i extas av övermänskliga ljud och färger: Dessa svärd av eld, denna lava som flödar blå och orange, dessa plötsliga stjärnor; skåda detta nystande nät av regnbågar!"

Sats 8: Lovsång till Jesu odödlighet. "Denna sats talar specifikt till Jesu mänskliga aspekt, Ordet som blev kött och uppstod odödlig för att skänka oss livet. Lovsången är alltigenom kärlek. Den långsamt stigande rörelsen är människans uppstigande mot Gud, den är Gudasonens uppstigande till sin Fader, den är den gudomliggjorda människans uppstigande till Paradiset."

Cecilia Zilliacus är det senaste stjärnskottet bland svenska solister. Hon segrade i tävlingen "Solistpriset" 1997, och samma år vann hon den nordiska Solistbiennalen i Trondheim. Cecilia Zilliacus utsågs till "Artist in Residence" på Sveriges Radios P2 under säsongen 1997-1998, och har snabbt etablerat sig i främsta ledet bland nya svenska solistnamn. Hennes lärare har varit Harald Thedéen i Stockholm och Mihaela Martin i Köln.

Cecilia Zilliacus har framträtt med alla svenska och de flesta nordiska symfoniorkestrarna. Hon har framträtt i Tyskland, och i oktober 2001 gav hon sina första orkesterkonserter i Storbritannien – BBC National Orchestra of Wales i Cardiff. Konserten blev en stor framgång, och Cecilia Zilliacus var återinbjuden 2004. Våren 2003 debuterade hon med Holländska Radions Symfoniorkester under Eri Klas' ledning i Gubaidulinas "Offertorium". Bland dirigenter hon samarbetat med återfinns Andrey Boreyko, Okko Kamu, Leif Segerstam, Eri Klas, Arvo Vollmer, Daniel Harding, Joseph Swensen m.fl. Cecilia Zilliacus blev utvald att medverka i det internationella samarbetsprojektet "Rising Stars" under säsongen 2001-2002, vilket innebar kammarmusikkonserter i flera av världens ledande musikmetropoler.

En CD på skivbolaget Caprice spelades in 1997, och innehåller kammarmusik tillsammans med pianisten Anders Kilström. Våren 1999 utkom en CD på Phono Suecia/Musica Sveciæ med svenska violinsonater (pianist Bengt-Åke Lundin), vilken fick pris som bästa klassiska album vid "Grammisgalan" i februari 2000. På Caprice har Cecilia Zilliacus och Bengt-Åke Lundin 2002 spelat in ytterligare en CD med musik av Bartók och Dohnanyi. 2004 utkom hennes första orkesterskiva (Västerås Sinfonietta/Hannu Koivula).

Cecilia Zilliacus har också gjort sig känd som uppskattad kammarmusiker. Hon har en stråkktrio tillsammans med Johanna Persson och Kati Raitinen, vilken bl.a. spelat in J.S. Bachs Goldbergvariationer för SVT och på skiva. Även den skivan vann en Grammis i februari 2005! Cecilia Zilliacus gästar regelbundet viktiga sommarfestivaler i Norden, såsom Oslo Chamber Music Festival (Arve Tellefsen), Gotland Chamber Music Festival (Staffan Scheja), Kuhmo, Åbo, Bergen, Esbo, Åland m.fl.

De senaste säsongerna har bl.a. innehållit återengagemang med Holländska Radion och Helsingborgs Symfoniorkester, konserter i Finland, turné till Spanien och medverkan vid Sarasota Festivalen i USA och gästspel på Irland (kulturhuvudstaden Cork). Hon turnerade med Zagrebs Filharmoniska Orkester våren 2006, och har givit kammarkonserter i Tyskland, Estland och Finland mm. Säsongen 2006-2007 medverkade Cecilia Zilliacus vid Kungliga Filharmonikernas årliga Tonsättarfestival i Stockholms Konserthus, varvid hon framförde Henzes tredje Violinkonsert. Hon gästade även orkestrarna i Gävle och Umeå och gav ett flertal konserter i Finland.

Våren 2007 gjorde Cecilia Zilliacus en omfattande USA-turné tillsammans med pianisten Per Tengstrand. De gav konserter i bl.a. New York, Washington, San Francisco, Seattle, Portland och Denver. I sommar gästar Cecilia Zilliacus kammarmusikfestivaler i Sverige och Finland och 2007-2008 återvänder hon till Radiosymfonikerna, och till MSO, liksom till Åbo Filharmoniker. Sedan 2001 är Cecilia Zilliacus pedagogiskt verksam vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Cecilia Zilliacus

LÖRDAG 11.8.2007

13.00 Missionskyrkan, Storagatan 10, Mariehamn

Lily-Marlene Puusepp, harpa

Hanna Kinnunen, flöjt

Harri Mäki, klarinett

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiilia Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Anders Jansson, konsertvärd

Gabriel Fauré (1845-1924)

Méodies:

1. Aurore op. 39 nr 1
2. Notre amour op. 23 nr 2
3. Les berceaux op. 23 nr 1
4. Toujours op. 21 nr 2
5. Clair de lune op. 46 nr 2

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Klarinettkvintett A-dur KV 581

I Allegro

II Larghetto

III Menuetto.Trio I & 2

IV Allegretto con variazioni. Allegro

Gabriel Fauré kan räknas bland de franska tonsättare som var med om att bryta den tyskinfluerade romantikens dominans och bereda plats för nya klanger och en ny estetik, med pionjärer som Erik Satie och Claude Debussy i spetsen. Fauré var kanske inte någon banbrytare av samma kaliber som dessa två, men hans nyfikenhet och allmänt lyriska sinne i det musikaliska gjorde honom både mottaglig för nya intryck och villig att öppna sina kompositoriska ramar för dessa. Av de fem sånger som här framförs i arrangemang för flöjt och harpa, hör de fyra första till Faurés egentliga genombrottstid som tonsättare med en personlig och igenkännbar röst, på 1870-talet. Clair de lune, till Paul Verlaines berömda dikt från år 1887, representerar redan följande steg i Faurés stilistiska utveckling, men också inom den franska musiken i stort. Verlaines symboliskt laddade poesi fungerade som en motor för den tidigaste franska modernismen och skulle komma att figurera hos Debussy såväl som hos Ravel och Poulenc.

Klarinettens tidigare historia och etablering som konsertinstrument har klara kopplingar till **Wolfgang Amadeus Mozart** och hans vänskap med klarinettisten Anton Stadler. Denne Stadler konstruerade bl.a. en speciell variant av klarinetten som numera bär hans namn och för vilken Mozart skrev flera av sina klarinettkompositioner, inklusive klarinettkvintetten i A-dur KV 581, färdigställd hösten 1789. Kvintetten är en kammarmusikalisk pärla, i vilken klarinetten, som den kuriositet den säkerligen var då det begav sig, lyfts fram i rampljuset, men samtidigt ändå smidigt integreras i den bekanta stråkkvartettklangens atmosfär. Karaktären pendlar således mellan ett närmast konsertant grepp, såsom i första satsens inledning (även om också stråkarna turvis får chansen att presentera sig), och andra satsens ljuva harmoni – med Ravels ord en "välklang som utstrålar kärlek". Också finalen strålar av en smittande förnöjsamhet.

LÖRDAG 11.8.2007

19.00 Sunds kyrka

Abendmusik – Avslutningskonsert

Barockensemblen Battalia

Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch, violin

Susanne Helasvuo, violin

Mika Suihkonen, viola da gamba

Eero Palviainen, luta

Annamari Pöhlh, orgel och cembalo

Topi Lehtipuu, tenor

Dietrich Buxtehude (ca 1637-1707)

Herr, nun lässt du deinen Diener BuxWV 57

Heinrich Schütz (1585-1672)

Cantabo Domino in vita mea

Dietrich Buxtehude (ca 1637-1707)

Trionsonat d-moll op. 1 nr 6

Nicolaus Bruhns (1665-1697)

Jauchzet dem Herren alle Welt

Dietrich Buxtehude (ca 1637-1707)

Trionsonat G-dur op. 1 nr 2

Heinrich Schütz (1585-1672)

Venite ad me omnes qui laboratis

Dietrich Buxtehude (ca 1637-1707)

Quemadmodum desiderat cervus BuxWV 92

Organisten och tonsättaren **Dietrich Buxtehude** träder i år, på sitt jubileumsår, åter fram ur junioren Bachs kompakta skugga. Det är ju ett välbekant fenomen i musikhistorien att tonsättare som hyllas av sin samtid kan glömmas bort förbluffande fort och försvinna i arkivdammet. Ibland är det kanske mest skonsamt så. Men andra gånger är det riktigt stora mästare och deras mästerverk som faller i glömska för att, med god tur, återupptäckas i senare tider. Man kan ju undra om detta skett snabbare om inte barocken hade fått sin Bach (liksom renässansen sin Palestrina och klassicismen sina udda parhästar Haydn och Mozart). Men med innevarande års satsningar på den store lybeckarens musikaliska eftermäle så torde återupprättandet i alla fall vara ett faktum.

Faktum är ju att Buxtehude under sin levnad kom att avancera till en av de mest åtråvärda musikerposterna i norra Tyskland och värderas som en av de främsta organisterna, tonsättarna och lärarna bland samtida musiker. Som anställd i den imponanta Marienkirche i Lübeck, stadens mest prestigefyllda musikerjobb, hade han förstas ansvar för mycket av musiken på årets helgdagar, men han utvecklade också helt utanför sina arbetsplikter föregångaren Franz Tunders konsertkoncept till något som kom att bli ett begrepp i Marienkirche, Abendmusik (kvällsmusik) före och under advent. Detta var de facto en av de första öppna konsertinstitutionerna i Europa.

Som organist var Buxtehude inte skyldig att komponera vokalmusik, men ändå är det just den musiken som i största mängd bevarats. Abendmusiken är en förklaring, beställningar för bröllop och begravningar, för mecenaters och andra musikers behov en annan. Detta kan också förklara den enorma stilistiska bredd som Buxtehudes kantater uppvisar:

Kantaten Herr; nun lässt du deinen Diener folgen i stort det mest typiska mönstret bland Buxtehudes kantater; en kortfattad instrumental introduktion, sinfonia, följs av korta episoder som var och en behandlar en textfras, en vers eller en mening. Ämnet här är den gamle Simeons lovsång efter att ha fått se Jesusbarnet och därmed fått uppleva ängels förutsägelse, att han inte skulle dö förrän han sett Frälsaren. Simeons tillförsikt inför döden speglas i den muntra gigue som avslutar kantaten.

Quemadmodum desiderat cervus slår an en annorlunda ton. Det är fråga om en relativt omfattande ciacona, en komposition över en ostinatofigur (upprepad figur) som vandrar på i basen och över vilken Buxtehude i en rikedom av varierade figurer målar fram hjortens törst efter källans vatten, likt själens törst efter Herren. Tenorens och de två violiner-

nas behagfulla dialog innehåller såväl deklamerande utrop och framåtlinkande punkterade rytmer som flödande rika löpningar generöst spridda över verket.

Bland Buxtehudes få bevarade verk för instrumental ensemble finns två serier om vardera sju triosonater, op. 1 och 2. Precis som i fråga om hans kantater handlar det om föga standardiserade former. Satsantalet varierar mellan tre och 14. Likaså är sammansättningen något udda, med kombinationen violin och viola da gamba i melodistämmorna – den här varianten förekom på tyskt område och i England, men saknades praktiskt taget helt i triosonatens förlovade land Italien. Buxtehude följer emellanåt trioformens konventioner, men lika ofta är continuostämman mest en förenklad version av gambans melodi.

Heinrich Schütz var en av den tidigare barockens stora kosmopoliter; en av dem som såg till att man på tyskt område fick ta intryck av vad som hände söder om Alperna i musikaliskt hänseende. Som ung och lovande sångare fick han möjlighet att studera för den store Giovanni Gabrieli vid Markuskyrkan i Venedig just vid den tiden när de avgörande kliven togs in i den nya stil som kom att kallas barock. De två solokantaterna *Cantabo Domino in vita mea* och *Venite ad me omnes qui laboratis* representerar båda den kantatstil, med omväxlande korta recitativ och aria-avsnitt, som kom att bli standard i synnerhet i södra Tyskland under 1600-talet och som hämtade avgörande inspiration just från sekelskiftets Italien – Gabrielis och Claudio Monteverdis arvtagare i norr. Också Buxtehude skulle i sinom tid ta avgörande intryck av Schütz och hans samtida och på så vis ge den italienska kryddan ett fortsatt liv i tysk barockmusik.

Nicolaus Bruhns för sin del verkade som organist i Husum, vid den tyska nordsjökusten, rätt så nära Lübeck. Också Bruhns drogs till den berömde organisten i Lübeck och studerade under några år hos Buxtehude, som betraktade honom som favoritelev. En tid vid hovet i Köpenhamn i sällskap med italienska musiker breddade ytterligare Bruhns perspektiv och han bidrog väsentligen till att höja den italienskinspirerade solokantaten till nya nivåer av virtuositet och briljans. Dessvärre finns inte mycket bevarat av hans produktion, exempelvis blott 12 kantater av olika varianter, av vilka *Jauchzet dem Herren alle Welt* är en.

Ensemblen Battalia från Helsingfors grundades år 1989, även om dess medlemmar har spelat tillsammans ända sedan de började studera. Stommen i Battalia utgörs av två violiner, viola da gamba, teorb och cembalo, men sammansättningen modifieras enligt den framförda repertoarens behov. Battalia har konserterat flitigt runtom i Finland och därutöver också i England, Tyskland, Estland, Holland, Danmark, Egypten och Polen. Bland dess samarbetspartners kan förutom inhemska barocksångare och instrumentalister nämnas Sarah Cunningham, David Cordier, Andrew Lawrence-King och bröderna Kuijken. Battalias medlemmar syns också i orkesterleden i Avanti! och Sjätte Våningens Orkester, samt i barockensembler runtom i Europa. Battalias första skiva, "Italian Early Baroque" (ABCD 112) vann Rundradions pris Årets skiva och Janne. Ensemblens övriga skivor är "A Battle and No Battle" (ABCD 139) med engelsk musik och helhetsinspelningen av G. Ph. Telemanns Essercizi Musici-samling (ABCD 180-1).

Battalia

Topi Lehtipuu är en av de mest eftertraktade finländska tenorerna i den unga generationen och han välkomnas i ett ständigt ökande antal europeiska konsert- och operahus. Han lovordas både av publik och kritiker för sin bländande musikalitet, sin vackra röst och sin fängslande scennärvaro. Lehtipuu föddes i Australien och bor numera i Paris, men han studerade piano och violin vid Sibelius-Akademien, senare också kördirigering och sång. Bland hans lärare finns Peter Lindroos och Howard Crook. Hans scendebut vid Finlands Nationalopera i titelrollen i Britten's opera *Albert Herring* följdes snart av engagemang i Paris (*Tamino* vid Théâtre des Champs-Élysées), operafestivalen i Nyslott och sedan igen i Helsingfors i rolldebuten som *Belmonte*.

De större Mozart-rollerna är nu en central del i Lehtipuus repertoar, liksom Monteverdis, Rameaus och Händels verk. Lehtipuu är aktiv inom den tidiga musiken och arbetar under ledning av Ivor Bolton, René Jacobs vid Innsbrucks festival för tidig musik och Berliner Staatsoper samt William Christie i Rameaus *Les Paladins*, en produktion vid Châtelet-teatern i Paris, som nu turnerar världen över och också finns att få på DVD. Senast gjorde han *Ariodante* under Philippe Roussets ledning i Paris (TCE), London (Barbican) och Madrid.

Lehtipuus omfattande konsertrepertoar inkluderar många oratorier och kantater från Bach till Monteverdi, liksom även 1900-talsmusik av tonsättare som Rautavaara, Schönberg, Pärt m.fl. Han har sjungit konserter och turnerat i Finland, Frankrike, Schweiz, Storbritannien, Norge, Spanien och Japan, i samarbete med Michel Corboz och Ensemble Vocal de Lausanne och framstående dirigenter som John McCreesh, Helmut Rilling, Peter Schreier och Sir John Eliot Gardiner, med vilken Lehtipuu har spelat in flera mässor av Haydn. En av hans mest prestigefyllda inspelningar är en CD med Monteverdis *Combattimento*, tillsammans med Rolando Villazon, Patricia Ciofi och Le Concert d'Astrée under Emanuelle Haims ledning.

I Tyskland har Lehtipuu framträtt i Berlin och Dresden med både RIAS Kammerchor och Berliner Akademie für Alte Musik, vid musikfestspelen i Dresden, i Konzerthaus Berlin och i Philharmonie Berlin, bl.a. i Igor Stravinskij's *Renard* tillsammans med Berlins filharmoniker under Sir Simon Rattles ledning (2005). Lehtipuu är en regelbunden gäst vid festivalen i Salzburg och har där gjort *Zaide* och flera konserter under år 2006. Under Esa-Pekka Salonens ledning sjöng han verk av Mozart och Stravinskij tillsammans med Los Angeles filharmoniker.

Topi Lehtipuu

Sälj

det du inte behöver
med en annons

i Torget

NYHET! Nu kan du
annonsera med bild
på Nyans hemsida

torget.ax

Ålands största köp & säljmarknad

PRESENTATION AV ARTISTER

Saleem Abboud Ashkar.....	25
Barockensemblen Battalia.....	56
Tina Brännkärr.....	28
Fabian Dahlström.....	20
Kjell Frisk.....	43
Catherine Frisk Grönberg.....	18
Naoko Ichihashi.....	18
Anders Jansson.....	30
Tiila Kangas.....	12
Lars Karlsson.....	42
Stephan Kemetter.....	44
Hanna Kinnunen.....	16
Silva Koskela.....	11
Sennu Laine.....	24
Ulla Lampela.....	12
Topi Lehtipuu.....	57
Henrik Löwenmark.....	15
Harri Mäki.....	34
Lily-Marlene Puusepp.....	16
Temperakvartetten.....	10
Laura Vikman.....	11
Cecilia Zilliacus.....	48

PRESENTATION AV KOMPOSITÖRER

Arnold Bax.....	39
Ludwig van Beethoven.....	23
Nicolaus Bruhns.....	55
Dietrich Buxtehude.....	54
Claude Debussy.....	22, 40
Gabriel Fauré.....	52
Edvard Grieg.....	15

Lars Karlsson.....	42
Michio Mamiya.....	22
Erkki Melartin.....	14, 33
Olivier Messiaen.....	46
W.A. Mozart.....	28, 34, 52
Per Nørgård.....	14, 33, 39
Heinrich Schütz.....	55
Leif Segerstam.....	37
Jean Sibelius.....	9, 14, 22, 34, 37
Pjotr Tjajkovskij.....	9

BILDER

Saleem Abboud Ashkar.....	26
Barockensemblen Battalia.....	56
Tina Brännkärr.....	29
Fabian Dahlström.....	20
Kjell Frisk.....	43
Catherine Frisk Grönberg.....	18
Naoko Ichihashi.....	19
Anders Jansson.....	31
Tiila Kangas.....	2, 8
Lars Karlsson.....	42
Stephan Kemetter.....	44
Silva Koskela.....	8
Sennu Laine.....	24
Ulla Lampela.....	8
Topi Lehtipuu.....	58
Harri Mäki.....	35
Lily-Marlene Puusepp.....	17
Temperakvartetten.....	3, 8
Laura Vikman.....	8
Cecilia Zilliacus.....	50

Texter i programhäftet: Mats Lillhannus. Pärm: Eva-Jo Hancock/April